

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Narva kolledž

Õppekava Koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas

Kersti Arju

**JÕHVI VALLA LASTEAEDADE ÕPETAJATE
ENESEHINNANG OMA PÄDEVUSELE TOETADA EESTI
KEELEST ERINEVA KODUKEELEGA LAPSE EESTI
KEELE ARENGUT**

Bakalaureusetöö

Juhendaja: Anna Golubeva MA

Narva 2025

KINNITUS

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kasutatud kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

(allkirjastatud digitaalselt)

Kersti Arju

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Kersti Arju,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose “Jõhvi Valla lasteaedade õpetajate enesehinnang oma pädevusele toetada eesti keelest erineva kodukeelega lapse eesti keele arengut”,

mille juhendaja on Anna Golubeva MA

reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Kersti Arju

15.05.2025

SUMMARY

The topic of this bachelor's thesis is “Jõhvi municipality's kindergarten teachers assessment of their competence in supporting the Estonian language development of children with a home language other than Estonian”.

Over time, many children have come to Estonia from other countries, and the number is increasing (Kingsepp, Kärtner, 2015). Children speaking another mother tongue in Estonian kindergartens is no longer rare, and presents a big challenge for kindergarten teachers, which is due to the children's mother tongue, cultural background and other needs (Hallap, 2008; Varepi, 2020).

The aim of the research was to examine what kindergarten teachers in Jõhvi municipality think about their knowledge, skills and attitudes in supporting the Estonian language development in children with a different mother tongue. The relevance of this topic is increased by the transition to Estonian - language education, which begins already at the level of early childhood education. Therefore, it is important to understand the competence and attitude of teachers in order to provide them with targeted support and specialized education, if necessary, which would help ensure a smoother integration of non-native speaking children into the Estonian-language education system.

The research used a quantitative research method. Data was collected using an online survey. The sample consisted of teachers from kindergartens in Jõhvi, the survey was conducted in March 2025.

It turned out that teachers from kindergartens in Jõhvi have knowledge of how to support non-native speaking children in the group and use this knowledge on a daily basis, the use of tools/methods that enhance language learning in teaching activities is actively used almost daily. Although the teachers valued their knowledge and skills highly, they still feel the need for training and additional materials.

Keywords in the research work: language learning, non- native speaking child, kindergarten, teacher, Estonian language, language learning methods, language development.

SISUKORD

SISSEJUHATUS	6
1. KEELEOMANDAMINE VARASES KOOLIEELSES EAS	8
1.1. Esimese keele omandamine	8
1.2. Teise keele arengu etapid	11
1.2.1. Vaikiv periood	11
1.2.2. Koodivahetus (segakeel)	11
1.2.3. Holistiline faas (holofraasid)	12
1.2.4. Loov keele kasutamine	13
1.3. Teise keele omandamise toetamine	14
1.4. Õpetajate teadmised, oskused ja hoiakud	17
2. UURIMISTÖÖ METOODIKA	18
2.1. Uurimistöö eesmärk ja uurimisküsimused	18
2.2. Uurimistöö metoodika valik ja kirjeldus	18
2.3. Uurimisprotseduuri kirjeldus	19
2.4. Valimi moodustamine ja kirjeldus	19
3. UURIMISTULEMUSED JA ANALÜÜS	21
3.1. Õpetajate enesehinnang oma hoiakutele lapse keelelise arengu toetamisel.	21
3.2. Õpetajate enesehinnang oma teadmistele muukeelse lapse keelelise arengu toetamisel	22
3.3. Õpetaja enesehinnang oma oskustele lapse keelelise arengu toetamisel	24
3.4. Õppemeetodite- ja vahendite kasutamine	27
3.5. Õpetaja enesetäiendamine	28
ARUTELU	29
KOKKUVÕTE	32
KASUTATUD ALLIKAD	33
LISAD	37
Lisa 1. Valimi iseloomustus	37
Lisa 2. Ankeet lasteaiaõpetajatele	39

SISSEJUHATUS

Aja jooksul on Eestisse tulnud palju lapsi teistest riikidest ning tuleb aina juurde (Kingisepp, Kärtner, 2015). Teist emakeelt kõnelevad lapsed Eesti lasteaedades pole enam haruldus ning seega on see lasteaiaõpetajatele suur väljakutse, mis on tingitud muukeelsete laste emakeelest, kultuuritaustast ja muude vajaduste poolest (Hallap, 2008; Varepi, 2020). Samuti on Alen Varepi (2020) oma bakalaureusetöös viidanud sellele, et Eesti lasteaedades eestikeelsetes rühmades, on suurenenud muukeelsete laste osakaal.

Uuritav lasteaed asub Ida- Virumaal, Jõhvi vallas, mis on enim toetust vajavaks piirkonnaks eestikeelsele õppele ülemineku perioodil, kuna seal olevast rahvastikust moodustavad muukeelsed inimesed suurema enamuse (Haridus- ja Teadusministeerium, 2022). Jõhvi vallas 2023. aasta andmete põhjal tegutseb üks lasteaed, kolmes erinevas majas, milles õpib 522 last, kellest ligikaudu 37% on vene kodukeelega (Haridussilm, 2024).

Lastele, kes asuvad Eestisse elama, tuleb tagada kvaliteetne haridus, võrdne kohtlemine ning õigus õppida eesti keelt, säilitades samas oma emakeele ja kultuuri. (Haridus- ja Teadusministeerium, 2022). Kodukeele säilitamine on olulise tähtsusega lapse identiteedi kujunemisel ja keele arengus. (Clarke, 2009). Muukeelsetel lastel eesti keelega kokkupuude peaks toimuma võimalikult varases eas, et toetada keele omandamist loomulikus keskkonnas. Keeleõpe peab seejuures olema paindlik ning arvestama laste keeleoskuse, arenguvajaduste ja kultuurilise taustaga. (Allmann, 2009, lk 7). Sellele toetudes, on väga oluline alustada eestikeelse õppega juba lasteaias, kuna siis on laps edasisteks õpinguteks rohkem valmis.

Eestikeelsele õppele üleminekuks on vajalik mitmetasandiline lähenemine. Esiteks tuleb hinnata kehtivaid õigusnorme ning vajadusel muuta ja täiendada õigusakte, et tagada sujuv üleminek. Oluline on ka ülemineku protsessi nõustamine, järelevalve ja kvaliteedi tagamine. Selleks on vaja asjatundlikke ja motiveeritud õpetajaid ning koolijuhte. Õpilaste keeleõppe toetamiseks tuleb tagada kvaliteetne õppevara ja hindamisvahendid. Lisaks vajavad osa haridustöötajaid eesti keele õpet, et toetada üleminekut laiemalt. (Haridus- ja Teadusministeerium, 2022)

Parema keele omandamiseks on olulise tähtsusega lapsevanemate ja lasteaia vaheline koostöö ja lugupidamine. Oluline, et täiskasvanud, kes ümbritsevad last, peavad oluliseks

ja jätkaks lapse emakeele kasutamist. (Lunjova & Maiberg, 2012, lk 10). Esimene ja olulisemaid õppimisprotsesse toimub just pere keskel (Clarke, 2009).

Antud uurimistöö eesmärk on selgitada välja Jõhvi valla lasteaiaõpetajate teadmised, oskused ja hoiakud eesti keelest erineva kodukeelega lapse arengu toetamiseks nende enda hinnangul.

Oma uurimistöös otsin vastuseid järgmistele küsimustele:

- Millised teadmised, oskused ja hoiakud on vajalikud õpetajale, et toetada eesti keelest erineva kodukeelega lapse keelelist arengut?
- Kuidas Jõhvi valla lasteaegade õpetajad hindavad oma teadmisi, oskusi ja hoiakuid eesti keelest erineva kodukeelega lapse keelelise arengu toetamisel?

Uurimistöö koosneb kolmest osast: sissejuhatus ja teoreetiline ülevaade temast, uurimistöö metoodika kirjeldus ja uurimistulemuste analüüs. Teoreetilises osas antakse ülevaade uurimisobjekti taustast ning varasematest uurimustest, mis on seotud uurimisküsimustega. Metoodikas on välja toodud andmete kogumise meetod, valimi ja küsimustiku koostamise ning andmeanalüüsi kirjeldus. Valimi moodustavad Jõhvi valla lasteaegade rühmaõpetajad, kelle käest kogutakse andmeid uurimisobjekti kohta ankeetküsitluse abil. Uurimistulemuste analüüsis analüüsitakse kogutud andmeid.

1. KEELEOMANDAMINE VARASES KOOLIEELSES EAS

Keele omandamisel eestikeelne koolieelne lasteasutus pakub mitmekülgseid võimalusi eesti keele kuulamiseks ning suhtlemiseks (Hallap, 2008, lk 196).

Keel on üks peamisi ja olulisi vahendeid suhtlemisel ning läbi selle edastatakse tegelikkuses toimuvat. Läbi keele antakse edasi, kujundatakse ning kinnistatakse kogemusi, teadmisi ümbritseva kohta. (Veisson & Veispak, 2005, lk 40, Veisson, 2017, lk 35)

Kõik muukeelsed lapsed, kes tulevad lasteaeda, erinevad üksteisest samamoodi nagu ükskeelsed lapsed. Keelelised oskused lastel on erinevad, mis on tingitud varasemast kokkupuutest ja kogemustest eesti keelega. Teise emakeelega lapsed tulevad teisest kultuuriruumist ning võivad eristuda sotsiaalsete käitumis harjumuste, elustiili või suhtlusstiili osas näiteks hindud ei söö loomaliha ja itaallased kallistavad kõiki. (Hallap, 2008, lk 193)

Vastavalt koolieelse lasteasutuse riiklikule õppekavale alustavad muukeelsed lapsed eesti keele kui teise keele õpet lasteaias kolmandast eluaastast (Lunjova & Maiberg, 2012, lk 11). Varasematest uuringutest on välja tulnud, et enne kolmandat eluaastat teise keele omandamine ei sega keeli omavahel paralleelselt ehk siis, mida varasem on kokkupuude kakskeelse keskkonnaga, seda edukam ja tulemuslikum on keele omandamisel. (Lunjova & Maiberg, 2012, lk 11; Junolainen, 2024)

1.1. Esimese keele omandamine

Erinevad teadlased ja psühholoogid on keelelise arengu omandamise kohta toonud välja oma seisukohad.

Keelelise arengu uurimine sai alguse üle saja aasta tagasi, kuid esialgu vaadeldi seda vaid üldise lapse arengu osana. Esimeseks põhjalikuks lastekeele käsitlemiseks loetakse Alma ja Wilhelm Sterni 1907. aastal ilmunud raamatut "Die Kindersprache", milles kirjeldatakse kahe lapse keelelist arengut. Varased teoreetilised käsitlused tulenevad kahekümnenda sajandi algusest pärit behaviorismist, mille eestvedajate hulgas oli näiteks Skinner. Behavioristide arvates pole keele omandamine erinev teistest õppimisviisidest ning imiteerimisel on keele omandamisel oluline roll. Skinneri teooria järgi omandab laps keele, saades positiivset tagasisidet - kui laps ütleb midagi, mida vanemad heaks kiidavad, innustab

see last kordama öeldut. Skinner uskus, et lastel pole kaasasündinud pagasit keele omandamiseks. (Argus jt, 2021, lk 21)

Noam Chomsky arvas, et kui lapsed sünnivad, on neil olemas keele omandamise aparaat koos olulise ja vajalikuga mida keelte omandamisel vaja. Millist keelt laps kuuleb, selles keeles hakkab ta kõnelema. Chomsky teooria järgi on keeleline areng küpsemise tulemus. (Veisson & Veispak, 2005, lk 41, Veisson, 2017, lk 36) Generatiivse lähenemise toetajad keskendusid kaasasündinud keelevõimele, mida nähti osana inimese üldisest kognitiivsest struktuurist, eraldiseisvana teistest kognitiivsetest võimetest. Generativistide koolkonna uurijad tuginesid stiimuli vaesuse ideele, väites, et keelematerjal, mida laps kuuleb, on liiga piiratud, et sellest üldse keelt omandada. Kuigi Chomsky teooriat on tugevalt kritiseeritud, leiab suur osa tänapäeva uurimustest endiselt tuge generativistide ideedest. (Argus jt, 2021, lk 22)

Piaget'i teooria vaatekohast lähtuvalt ei ole keel iseseisev moodul, vaid omandatakse läbi lapse ja tema ümbruse vahelise suhtluse tulemusena. Sarnast seisukohta jagab ka Vögotski (1978), kes rõhutab, et sisendil on oluline roll ning lapse ja vanemate vahelised vestlused mängivad äärmiselt olulist rolli. Vögotski järgi algab lapse areng kõne arengust, mis hiljem muutub sisemiseks kõneks ja mõtlemiseks. Tema arvates on keele omandamine oluline osa kognitiivsest arengust ning sotsiaalsel suhtlusel on lapse arengus äärmiselt oluline roll. (Argus jt, 2021, lk 22)

Lennebergi teooria järgi areneb lapse keel tänu tema intensiivsele füüsilisele ja kognitiivsele kasvamisele, mis toimub peamiselt esimese kahe-kolme eluaasta jooksul (Argus jt, 2021, lk 21). See küpsus saavutab teatud stabiilsuse ja hakkab hiljem vähenema. Tema arvates on keeleline areng tihedalt seotud bioloogiliste faktoritega, näiteks motoorse arenguga. Lennebergi seisukoht näitab, et mida vanemasse ikka laps jõuab, seda raskem on keele omandamine. Vastandudes generatiivsetele lähenemistele, toetavad kasutuspõhised käsitlused ideed, et ükski keeleline struktuur ei ole kaasasündinud, vaid omandatakse läbi keelekasutuse. Nende seisukoht on, et keel konstrueeritakse keelekasutuse käigus, ja eeldatakse, et kognitiivne ja keeleline areng käivad käsikäes. (Argus jt, 2021, lk 21-23)

Tomasello raamatus "Constructing a Language" (2003) väidetakse, et lastel on keeleomandamiseks vajalikud kaks põhilist kognitiivset oskust: võime mõista kaasvestleja kavatsusi ja võime leida mustreid erinevate lausete hulgast, mis sisaldavad erinevaid

grammatilisi morfeeme. Need oskused võimaldavad lastel mõista teise kõneleja suhtluseesmärke kontekstis ning tuvastada grammatilisi struktuure lausungites. Tomasello arvates piisavad keele omandamiseks üldistest kognitiivsetest, sotsiokognitiivsetest ja õppimisoskustest. Lisaks nendele oskustele toetavad keele omandamist ka kultuuriline õppimine ja analoogia, mis on olulised protsessid. Tomasello rõhutab, et suhtluses on kõige olulisem pragmaatika ning grammatika omandamine, mis on võimalik ainult siis, kui alustatakse laiemast kontekstist, nimelt pragmaatikast. (Argus jt, 2021, lk 23)

Konstruktivistliku suuna pre- ja protomorfoloogilise vaatenurga esindajad väidavad, et ükski keelemoodul ei ole sündides kaasa antud ega isoleeritud, vaid keelelised tasandid on omavahel pidevas koostöös ning keeles esinevad nähtused on läbi põimunud nii omandamise kui ka üldise suhtlusprotsessis. Nende käsitluste keskmes on eriti vormimoodustuse areng. Eelduseks on, et laps konstrueerib grammatilised moodulid ise, valides sobivad üksused ümbritsevast keelekeskkonnast ehk sisend keelest. Lapse valikuid juhivad eri etappidel erinevad tegurid. Keelesüsteemi erinevad moodulid moodustavad alguses terviku ja hakkavad alles siis lahknema, kui kogu süsteemi keerukus saavutab teatud kriitilise taseme. Reeglipärasus, läbipaistvus, markeeritus ja sagedus mõjutavad morfoloogilise süsteemi omandamist ja arengut (Argus jt, 2021, lk 23). Morfoloogiline areng jaotub üldjuhul kolmeks perioodiks. Esimesel ehk premorfoloogilisel perioodil ei ole eraldi grammatilisi mooduleid välja arenenud ning laps õpib sõnu tervikuna, analüüsimata neid üksuste kaupa. Protomorfoloogilise perioodi ajal omandatakse morfoloogiline süsteem, kui lapsed hakkavad looma analoogiaseoseid ja esimesi reegleid. Protomorfoloogiline periood lõpeb, kui muutmorfoloogia ja keelesüsteemi eri moodulid hakkavad koostööd tegema. (Argus jt, 2021, lk 23-24)

Konstruktivistliku perspektiivi kohaselt on keeleelementide omandamine lause tasandil sarnane. Lähtudes esmalt tervikuna memoreeritud üksustest, võimaldab see lapsel luua uusi konstruktsioone või teha asendusi. Esimesed lausungid on tavaliselt ühessõnalised. Tomasello 2012. aasta teooria järgi ei ole esimesed keelelise väljenduse üksused sõnad, vaid pigem lausungid selge ja tervikliku kommunikatiivne eesmärgiga. (Argus, jt, 2021, lk 25)

Uuringud, mis kasutavad arvutimudeleid, on näidanud, et laps on võimeline keelt omandama ilma eelteadmisteta ning ilma kaasasündinud või sisse ehitatud reegleid omamata. Keelesüsteem areneb aeglaselt ja laieneb järk-järgult tänu väliste sisendite mõjule. (Argus jt, 2021, lk 25)

1.2. Teise keele arengu etapid

1.2.1. Vaikiv periood

Uurimustest on välja tulnud, et need, kes on keeleõppes algajad, läbivad esmalt vaikiva perioodi. See periood on keeleõppe omandamisel olulise tähtsusega, kuna see võimaldab omandada õigeid keelestruktuure ja õiget hääldust. Selle aja jooksul toimub aktiivne keeleline sisendprotsess, kus lapsed kuulavad, püüavad aru saada ning jätavad meelde, kuid keele kasutamiseks valmis veel ei olda. (Rannut, 2003, lk 98). Vaikiv periood on loomulik ja võib olla individuaalne ning kesta ühest kuust kuni aastani (Golubeva, 2024). Vaikiva perioodi ajal, laps kogub infot teatud aja jooksul teises keeles ja hakkab seda kasutama, kui on selleks valmis. See periood on abiks vigade vähendamiseks ja häälduste paranemiseks. (Jürgental, 2016) Selle perioodi ajal tuleks last julgustada rääkima, mitte survestada. (Kulderknup, 2009, lk 44). Teise emakeelega laps omandab koolieelses eas kiiresti piisavad eesti keele vahendid igapäevaseks suhtlemiseks. Esmane keeleoskus areneb loomulikult ja spontaanselt igapäevastes suhtlusolukordades. (Hallap, 2008, lk 198). Vaikimisperioodil, kui laps veel aktiivselt ei räägi, keskendub ta ümbritseva kõne kuulamisele ja jälgimisele, kogudes sel viisil andmeid oma keelesüsteemi loomiseks. (Hallap, 2008, lk 194; Haridus- ja Teadusministeerium, 2024). Sellel perioodil laps, kes on tagasihoidlikum, kasutab õpetaja ja kaaslastega suhtlemisel oma emakeelt (Kärtner jt, 2005, lk 3). Sellel etapil saab õpetaja last toetada, kasutades kohandatud kõnet. See tähendab, et õpetaja räägib aeglasemalt ja selgema hääldusega, rõhutab ja kordab olulisi sõnu, mis aitavad lapsel paremini mõista öeldut. samuti teeb õpetaja pikemaid pause, mis annavad lapsele aega kuuldu töödelda ning kasutab keeleliselt lihtsaid ja arusaadavaid lauseid. Nii aitab õpetaja lapsel järk- järgult eesti keele omandamisel edeneda. (Hallap, 2008, lk 194). Õpetaja kindlasti peaks olema kannatlik ja andma aega lapsele keele omandamiseks, mitte sundida teda kohe rääkima. Õpetaja kasutab mitmekesiseid keelelisi väljendeid, laule, salme ja kordusi ning aitab lapsel keel paremini mõista ja omandada. (Rammulüüs, 2014)

1.2.2. Koodivahetus (segakeel)

“Koodivahetus näitab keelelist arengut,” sõnab Argus. Keelte segamist omavahel ehk kui ühe keele sõnu kasutatakse teises keeles suhtluskontekstis, nimetatakse koodivahetuseks (Baker, 2005, lk 129; Argus, 2024, lk 48). Koodivahetus on väga tavaline mitmekeelses keskkonnas, eriti laste puhul, kes õpivad või kasutavad mitut keelt. See tähendab, et laps vahetab suhtlemise käigus ühelt keelelt teisele, kasutades sõnu, fraase või lauseid erinevates

keeltes. See protsess ei ole juhuslik vaid sageli ka eesmärgipärane. (Van Someren, 2024, lk 18). Näiteks laps kasutab sõna teises keeles, kuna see sobib paremini olukorraga või pole tal sobivat sõna oma teises keeles. Koodivahetuse puhul on oluline, et laps suudab kasutada kõiki grammatilisi ja leksikaalseid vahendeid, mis on tema keelekasutuses saadaval. (Van Someren, 2024, lk 18; Argus 2024, lk 49). Kui laps kasutab mõnda sõna teisest keelest, kuna ta ei tea seda sihtkeeles, on see justkui märk, et ta teeb samme keele omandamisel. Kui lapse kõnes ilmneb, et ta kasutab teise keele sõnu, kuna ta sihtkeeles vastavat sõna ei tea, võiks täiskasvanu pakkuda talle sihtkeelses sõna, fraasi või lause loomulikus kontekstis. Näiteks korrates lapse öeldut koos sihtkeelse vastega. (Argus, 2024, lk 49) Keelt omandava lapse koodivahetus ei ole keeleviga ega segaduse märk, vaid pigem märk tema keeleoskuse ja kognitiivsete oskuste kasvust (Argus jt, 2021, lk 15). Bairdi sõnul on koodivahetus tavapärane osa mitmekeelsusest, mis esineb lastel enamasti esimese ja teise eluaasta vahel (Van Someren, 2024, lk 50).

Koodivahetuse põhjused:

- teha ennast arusaadavaks, kasutada kõiki endale kättesaadavaid keelelisi võimalusi;
- sarnaneda kaaskõnelejaga, näidata, et osatakse sama keelt;
- väljendada mõisteid, mis on seotud mingi keelega, nagu koolisõnavara kasutamine koolikeeles;
- teatud koha või kultuuriga seotud väljendid (jaanipäev, laulupidu);
- lihtsus, näiteks tuleb eriti lastel mõni sõna esmalt pähe just teises keeles. (Van Someren, 2024, lk 18)

1.2.3. Holistiline faas (holofraasid)

Peale vaikimis perioodi, mõne aja möödudes, mis võib varieeruda ühe kuni kahe nädala kuni mitme kuu pikkuseni, hakkab laps korduvates ja tuttavates situatsioonides kasutama holofraase. Need on väljendid või ütlused, mis on omandatud tervikuna, ilma et laps neid teadlikult analüüsiks. (Hallap, 2008, lk 194) See etapp algab tavaliselt umbes 9. elukuul ja kestab kuni 18. elukuuni (Stages of Development, i.a). Etapp on olulisuse tähtsusega hilisema keeleoskuse aluse panemiseks, kuna see tähistab ekspressiivse suhtluse algust (fiveable veebileht, 2025)

Selles etapis lapsed kasutavad lühikesi ja kontekstist jäljendatud väljendeid. Lapsed ei kasuta täislauseid, vaid meelde jäänud fraase, üksiksõnade tähendus on nendele arusaamatu.

(Paradis jt, 2021, lk 153). Need fraasid sisaldavad terviklikku keelelist teavet, näiteks “head aega”, “tule siia”, kuid nende tähendus ei sõltu tingimata fraasi üksikosade mõttest. Tegemist on justkui sulandunud sõnadega, mida laps kasutab ilma teadlikult keele struktuurile või grammatikareeglitele mõtlemata. Lapsed omandavad holofraasid kergesti ja hakkavad neid üsna kiiresti oma kõnes kasutama. Holofraaside abil saavad lapsed ennast väljendada ja vestluses osaleda, isegi kui nad ei tea fraasi iga üksiku sõna tähendust või grammatilist struktuuri. See võimaldab lastel suhelda ja mõista ümbritsevat keskkonda, ilma et nad peaksid esmalt keerulisi keelelisi reegleid õppima. (Lambakahar, 2015)

Kui laps kordab õpetaja ütlust ja teeb tegevusi koos temaga, toimub õppimine loomulikus kontekstis. Selline õppimine on tulemuslikum, kuna laps seostab sõnu ja fraase otseselt tegevuste ja olukordadega. Pole harv, kui lapsed ootavad tõlkimist. Tõlkimine võib olla kasulik, kuid seda tuleks kasutada mõõdukalt. Kui pidevalt tõlkida, vähendab lapse motivatsiooni ise mõelda ja hakkamasaamist. Lisaks kulub tõlkimise peale aega, mis võiks olla kasutatud hoopis keele aktiivseks harjutamiseks. Keele omandamine toimub kõige tõhusamalt läbi korduvate ja rutiinsete tegevuste. Kui sama fraasi või lauset kasutatakse regulaarselt igapäevaste tegevuste juures, seostab laps seda kiiresti konkreetse tegevusega. Kui neid fraase toetatakse ilmekate žestide ja miimikaga, toetab see veelgi keele mõistmist. (Kärtner jt, 2005, lk 3)

1.2.4. Loov keele kasutamine

Keele loova kasutamise faasis hakkavad lapsed üha rohkem iseseisvalt uut keelt kasutama, omandades seeläbi keelekasutuses enesekindlust ja julgust. Kuigi selles etapis võib nende kõnes esineda veel palju vigu, on need täiesti loomulik osa keeleõppest. Õpetaja roll selles faasis on äärmiselt oluline. Jälgides tähelepanelikult laste kõnet, saab õpetaja tuvastada sagedasemad vead ja mõista, millised keelendid või grammatilised konstruktsioonid vajavad lisatähelepanu. Õpetaja saab õigeks keelekasutuseks kordusi ja rõhutades veaohtrikke keelendeid loomulikus ja selges kõnes. Õpetaja kasutab neid väljendeid sageli ja õigesti. (Kärtner. jt, 2005, lk 3)

Rutiintegevused on jätkuvalt olulised keele omandamisel ka loova kasutamise faasis, kasutusele võetakse mitmekesisemad olukorrad ja tegevused. Sellisteks tegevusteks on näiteks :

- Laulmine

- Muinasjuttude kuulamine
- Pantomiiim
- Draama
- Tähtpäevade tähistamine

Lisaks neile on kasulikud ka:

- Õuetegevused ja mängud (keele-, liikumis-, laua-, loovmängud)
- Kodu ja perekonnaga seotud asjad (lemmikmänguasjad, koduloomad, pereliikmete sünnipäevad). (Kärtner jt, 2005, lk 3)

1.3. Teise keele omandamise toetamine

Koolieelses eas on lapsed eriti vastuvõtlikud uute keelte omandamisel läbi mängulise ja loomuliku tegevuse, nagu mängimine, laulmine ja suhtlemine. Oluline on, et laps puutuks kokku eesti keelega ka väljaspool lasteaeda, mis toetab keele omandamist ja suurendab õpimotivatsiooni. (Aleksandridi jt. 2006, lk 4)

Lapsed omandavad oma emakeele loomulikul teel, kuulates ümbritsevaid inimesi ja matkides nende kõnet, kuni suudavad ise kõneliselt väljenduda. Sarnaselt võivad ka täiskasvanud õppida võõrkeelt praktilise suhtluse kaudu- kuulates, lugedes ja püüdes oma mõtteid väljendada, sageli grammatikareeglitele eraldi tähelepanu pööramata. (Aleksandridi jt. 2006, lk 6)

Lapsed kes räägivad teises emakeeles, ei tuleks võtta mitte kui keele õppijaid, vaid kui keele omandajaid. Keel on vajalik kui suhtlemisvahend ning last tuleb motiveerida suhtlema eesti keeles. Vältida tuleks lapse vigade parandamist otse, õpetaja kordab valesti öeldud fraasi või lause õigesti. (Lunjova & Maiberg, 2012, lk 13; Tuul jt., 2011, lk 9). Õpetaja roll on pakkuda rikkalikku ja kvaliteetset keelelist sisendit, mis on lapse keelelise arengu jaoks määrava tähtsusega. (Argus jt. 2021, lk 15)

Lastega suhtlemisel tuleks kasutada mitmekesist keelt ja rääkides tuleks valida aeglasem kõnetempo. Laps saab öeldust aru ka siis, kui ta ei mõista iga sõna eraldi, ta tajub üldpilti ning tõlgendab õpetajat ja kaaslast vaadates olukorda sellele vastavalt. Laps alustab oma keelega sõnastamisoskuse arendamisega alles siis, kui soovib end teistele arusaadavaks teha ja oma mõtteid ning tundeid edasi anda. Täiskasvanu poolt enim tehtav viga muukeelse lapsega suheldes on see, et räägitakse lapse eest ära või siis lapsele on esitatud küsimused

selliselt, et vastused on lühikesed. Sellisel viisil pole lapsel võimalik sõnastada sisuliselt tähendusrikkaid lauseid ja olukordi ning lapsel puudub võimalus oma keelt arendada. Õpetajapoolne keelekasutus peab olema läbimõeldud ja kasutatava sõnavara valides tuleb arvestada laste eripäradest ja keeleoskusest. Lapse sõnavara avardamiseks võib kasutada žeste, näidata esemeid, pilte või tegevusi, millest on jutt. (Lunjova & Maiberg, 2012, lk 13)

Selline keeleõppe lähenemine, mis keskendub loomulikule suhtlusele ja keelekasutusele, on tõhus nii lastele kui ka täiskasvanutele. Lapsed õpivad suuresti jäljendamise teel, nt nähes, et vanemad loevad ja arutavad loetut, tekib ka lastel huvi lugemise vastu ja see muutub nende jaoks loomulikuks ning nauditavaks osaks igapäevaelust. (Kaminskas, 2024)

Kakskeelsetes peredes kasvavad lapsed omandavad sageli juba varajases eas paralleelselt kaks keelt, tehes seda loomulikul viisil. Nad arendavad mõlemas keeles sõnavara, grammatika ja häälduse oskusi. Sellised lapsed on sageli mõlemas keeles edukamad kui need, kes alustavad teise keele õppimist hiljem. (Haridus- ja Noorteamet, 2024, Karjat. 2017). Mitmetes riikides, sealhulgas Kanadas ja Soomes, on uuringud näidanud, et varajane kakskeelsus avaldab positiivset mõju laste keelelisele ja üldisele vaimsele arengule (Aleksandridi jt, 2006:8)

Keele omandamine koolieelses eas erineb oluliselt täiskasvanute keeleõppest. Lapsed omandavad keelt loomulikul teel läbi suhtluse ja mänguliste tegevuste, mitte teadlikult grammatilisi reegleid õppides. Seetõttu on oluline, et eesti keele kui teise keele õpetamine lasteaias lähtuks just lapsele omastest keeleomandamise põhimõtetest. (Aleksandridi jt, 2006, lk 16)

Lasteaias veedavad lapsed suure osa ajast ühiselt mängides. Mängude käigus keelele teadlikult tähelepanu ei pöörata, mistõttu tuleks keeleõpe siduda just ühiste ja põnevate tegevustega. Efektiivne keeleõppe metoodika peaks toetuma mängulisusele ja lapse loomulikule huvile. Keele omandamine toimub eelkõige läbi avastamise, huvi ja tunnustuse, mis tõstab lapse motivatsiooni. (Lunjova & Maiberg, 2012, lk 14; Ruutmets & Saluveer, 2008, lk 308)

Keele õppimisel on vead loomulik osa. Oluline on mitte katkestada laste ega rõhutada tehtud vigu, kuna see võib vähendada tema julgust ja õpimotivatsiooni. Pigem tuleks keskenduda toetavale keskkonnale ja loomulikule keelekasutusele. (Aleksandridi jt, 2006, lk 18; Keeleait veebileht, 2018)

Laps õpib keelt suhtlemise kaudu- matkides, jälgides ja suheldes. Õpitakse just neid sõnu ja fraase, mida igapäevaelus vajatakse. Selline lähenemine aitab lapsel uusi teadmisi kohe kasutada ning loob eduelamusi. Tähtis on, et keelekeskkond oleks korrektne ning toetatud visuaalsete ja praktiliste vahenditega. (Lunjova & Maiberg, 2012, lk 14; Aleksandridi jt, 2006, lk 20)

Keele omandamine toimub kõige paremini mitmekesistes tegevustes, mis kaasavad lapse erinevaid meeli. Õppimist toetavad näitlikud vahendid, miimika, žestid, kehakeel ja muusika. Verbaalset suhtlust tuleb toetada tugeva mitteverbaalse kontekstiga, näiteks liikumise, käeliste tegevuste ja igapäevatoimingute kaudu. (Lunjova & Maiberg, 2012, lk 15; Keeleait veebileht, 2008)

Laps omandab keelt paremini mitmekülgses ja eestikeelses keskkonnas. Selleks on kasulik korraldada õppekäike, külastada teatreid, osaleda ühisüritustel koos teiste lasteaedadega ja luua kontakte eesti peredega. (Lunjova & Maiberg, 2012, lk 15). Keeleõpe saab toimuda vaid siis, kui laps tunneb end füüsilises ja vaimses keskkonnas turvaliselt ning julgeb suhelda vigu kartmata (Aleksandridi jt, 2006, lk 22). Teise keele õppimine on edukas, kui seda tehakse õpitava keele keskkonnas. Kui see võimalus puudub, siis õpetaja peab looma võimaliku toetava keskkonna. (Ruutmets & Saluveer, 2008, lk 308)

Eesti keele tõhus omandamine lastel eeldab järjepidevat ja mitmekesist lähenemist, mis hõlmab individuaalseid kui ka ühistegevusi. Parem on keelega tegeleda iga päev lühikest aega kui harvemini ja pikalt. Õpitut tuleks pidevalt erinevates situatsioonides korrata, kohandada materjale- kasutades nii autentseid kui ka lihtsustatud õppematerjale, mis vastaks laste keeleoskus tasemele. Lastele tuleks pakkuda võimalusi tegutseda nii iseseisvalt kui ka rühmas. (Aleksandridi jt, 2006, lk 22)

Kehakeel ja etüüdid arendavad lapse loovust ja kuidas oma tegevust esitleda. Et kehakeeles midagi edasi anda, peab laps mõistma juhiseid ja neid täpselt järgima. See arendab keelelisi osaoskusi ja kuulamisoskust. Näitemängud toetavad keelekasutust loomulikus ja kaasahaaravas vormis. Samuti laulud loovad lapsele loomuliku keskkonna. Laulmine arendab nii muusikalist kui ka fonemaatilist kuulamist ning aitab kaasa õige häälduse kujunemisele. (Lunjova & Maiberg, 2012, lk 15)

Ära ei tohiks unustada lapse emakeele arengu toetamist. Emakeel on kõige olulisem lapse identiteedi kujunemisel, keele ja teadmiste arengus. Kuna lapsevanemad on oma lapsele

peamised ja kõige olulisemad emakeele allikad, siis neid tuleks õpetaja poolt juhendada ning innustada lastele õpetama oma emakeelt, kultuuri ning traditsioone. Oma emakeeles on lihtsam suhelda ja leida usalduslik kontakt. Oma kultuuri hoida ja seda edasi anda lapsele saab toetudes enda kogemustele (lapsevanema), lapsepõlvest meelde jäänud laulude laulmise, muinasjuttude jutustamise. (Lunjova & Maiberg, 2012, lk 13-14)

1.4. Õpetajate teadmised, oskused ja hoiakud

Õpetaja teadmised, oskused ja hoiakud on haridussüsteemi kvaliteedi ja õpilaste arengu seisukohalt väga olulised (SA Kutsekoda, 2024). Õpetaja professionaalsus mõjutab otseselt laste õpitulemusi ning nende valmisolekut tuleviku väljakutseteks. Õpetaja usk laste võimetusse ja tema valikud ning tegevused laste toetamiseks on osa sellest professionaalsusest. Antud uurimuse raames käsitletakse need õpetaja uskumused hoiakutena.

Õpetaja järgib oma kutsetöös dokumenti, Õpetaja, tase 6 kutsestandardit, milles on välja toodud õpetajatöök vajalikud isikuomadused (ausus, ennastjuhtiv, koostöövõime, tolerantsus jm). Dokumendis tuuakse välja ka õpetaja kompetentsinõuded, milleks on teadmised, oskused ja hoiakud. (SA Kutsekoda, 2024)

Teadmised: Õpetaja tase 6 eeldab põhjalikke teadmisi oma ainevaldkonnas ning pedagoogikas. See hõlmab õppekava tundmist, õppemeetodite valdamist ja arusaamist õppimise protsessidest. (SA Kutsekoda, 2024)

Oskused: Õpetaja loob õppijakeskse ja toetava õpikeskkonna, rakendades sobivaid õpetamismeetodeid- ja strateegiaid. Õpetaja oskab diferentseerida õpet vastavalt õppija individuaalsetele vajadustele ning kasutada kaasaegseid tehnoloogiaid õppetöös. Samuti on oluline koostööoskus kolleegide, lapsevanemate ja kogukonnaga. (SA Kutsekoda, 2024)

Hoiakud: Õpetaja tase 6 kutse eeldab positiivset suhtumist elukestvasse õppesse, avatud meelt uuendustele ning pühendumist õpilaste arengule. Oluline on eetiline käitumine, professionaalsus ja empaatiavõime, mis toetavad laste heaolu ja motiveerivad neid õppima. (SA Kutsekoda, 2024)

Õpetaja tase 6 kutsestandard rõhutab ka eneserefleksiooni ja pideva professionaalsuse arengu olulisust, mis aitavad õpetajal oma õpetamispraktikat pidevalt täiustada ning vastata hariduse muutuvatele nõudmistele. (SA Kutsekoda, 2024).

2. UURIMISTÖÖ METOODIKA

2.1. Uurimistöõ eesmärk ja uurimisküsimused

Uurimistöös kasutati kvantitatiivset uurimismeetodit, milleks on küsitlus. Küsitlus võimaldab esitada rohkem küsimusi ja kaasata küsitlusse suurema hulga inimesi. (Hirsjärvi jt. 2005, lk 182)

Töö eesmärgiks on:

- välja selgitada, millised on Jõhvi valla lasteaiaõpetajate hinnangul nende teadmised, oskused ja hoiakud, et toetada muukeelse lapse eesti keele arengut.

Eesmärgi saavutamiseks püstitasin järgnevad uurimisküsimused

- Millised teadmised, oskused ja hoiakud on vajalikud õpetajale et toetada eesti keelest erineva kodukeelega lapse keelelist arengut?
- Kuidas Jõhvi valla lasteaegade õpetajad hindavad oma teadmisi, oskusi ja hoiakuid eesti keelest erineva kodukeelega lapse keelelise arengu toetamisel?

2.2. Uurimistöõ metoodika valik ja kirjeldus

Uurimistöõ andmete kogumiseks kasutati kvantitatiivset uurimisviisi, kuna küsitluse läbiviimisel saab esitada rohkem küsimusi ja kaasata rohkem inimesi. Andmete kogumiseks kasutati ankeetküsitlust, mis oli loodud *Google Forms* keskkonnas. Uurimisküsimustega ankeetküsitlus saadeti esmalt Jõhvi Lasteaiad kolme maja õppejuhtidele veebilinki kaudu ja nemad omakorda edastasid selle rühmaõpetajatele. Küsitlusega selgitab töö autor välja, millised on õpetajate teadmised, oskused ja hoiakud.

Ankeet koosnes 18 küsimusest, mis jagunesid seitsmesse jaotisesse. Esimene jaotis tutvustas lühidalt uurijat ja andis ülevaate uurimistöõ teemast ja eesmärgist. Välja oli toodud vastamise tähtaeg ja see, et vastamine on anonüümne ning vastuseid kasutatakse uuringutulemustes kokkuvõtlikult. Teises jaotises koguti üldandmeid, kolmas jaotis andis ülevaate õpetaja enesehinnangule oma hoiakutele lapse keelelise arengu toetamisel. Õpetaja enesehinnang oma teadmiste muukeelse lapse keelelise arengu toetamisel uuriti neljandas jaotises. Viies jaotis andis ülevaate õpetaja enesehinnangust oma oskustele lapse keelelise

arengu toetamisel. Kuuendas jaotises õppemeetodite- ja vahendite kasutamise ülevaade ning seitsmendas jaotises õpetaja enesetäiendamise ülevaade.

Kvantitatiivses uurimistöös kasutatakse numbrilisi andmeid, nende analüüsimist ja tõlgendamist. Andmetöötlus viidi läbi Microsoft 365 OneDrive Exceli veebiversioonis, kasutades COUNTIF funktsiooni sagedustabelite koostamiseks ja diagrammide tööriistu andmete visualiseerimiseks.

2.3. Uurimisprotseduuri kirjeldus

Uurimuse jaoks oli loodud küsimustik Google Forms keskkonnas, mis saadeti valimisse valitud lasteaedade õppejuhtidele e- kirjaga ning nemad edastasid rühmaõpetajatele läbi Eliis keskkonna ja sisemeili. Ankeedis oli kokku 18 küsimust valikvastustega.

Ankeedis oli lühike tutvustus uurija ning uuritava teema kohta. Välja oli toodud vastamise tähtaeg ning see, et vastamine on anonüümne ja vastuseis kasutatakse vaid uuringu tulemustes kokkuvõtlikult.

Küsitlus viidi läbi ajavahemikul 10.03 – 23.03.2025.

2.4. Valimi moodustamine ja kirjeldus

Valimi moodustasid Jõhvi Lasteaiad ehk koolieelne lasteasutus, kus on kolm maja, rühmaõpetajad. Valimis on kokku 49 rühmaõpetajat, kellest vastajaid oli 44.

Valimi moodustanud lasteaiaõpetajatest neli oli vanuses kuni 25 aastat, 11 õpetajat oli vahemikus 26 – 35 aastat, seitse õpetajat vahemikus 36 – 45 aastat, 46 – 55 aasta vahemikus 14 ja 56 aastaseid ja vanemaid, oli kaheksa õpetajat. Tulemuse põhjal on näha, et kõik vanusegrupid olid esindatud ja kõige rohkem vastanud õpetajaid vanuses 46 – 55 aastat 31,8%.

Kõige enam, 18, oli vastajate hulgas erialase bakalaureusekraadiga õpetajaid, erialase magistrikraadiga viis õpetajat, kuuel õpetajal bakalaureusekraad mõnel muul erialal, muu magistrikraad ühel õpetajal. Seitsmel vastanud õpetajatest on keskeriharidus, kolm keskharidusega ja neljal õpetajal erialane haridus omandamisel.

Vastanute põhjal selgub, kõige lühema tööstaaži kuni üks aasta, oli kaks õpetajat, üheksa õpetajat 1 – 5 aastat, viis õpetajat 5 – 10 aastat. 10 – 15 aastat antud asutuses on töötanud 10

õpetajat, seitse 15 – 20 aastat. Kolme õpetaja tööstaaž on 20 – 25 aastat ning 30 ja enam aastat on töötanud kaheksa õpetajat.

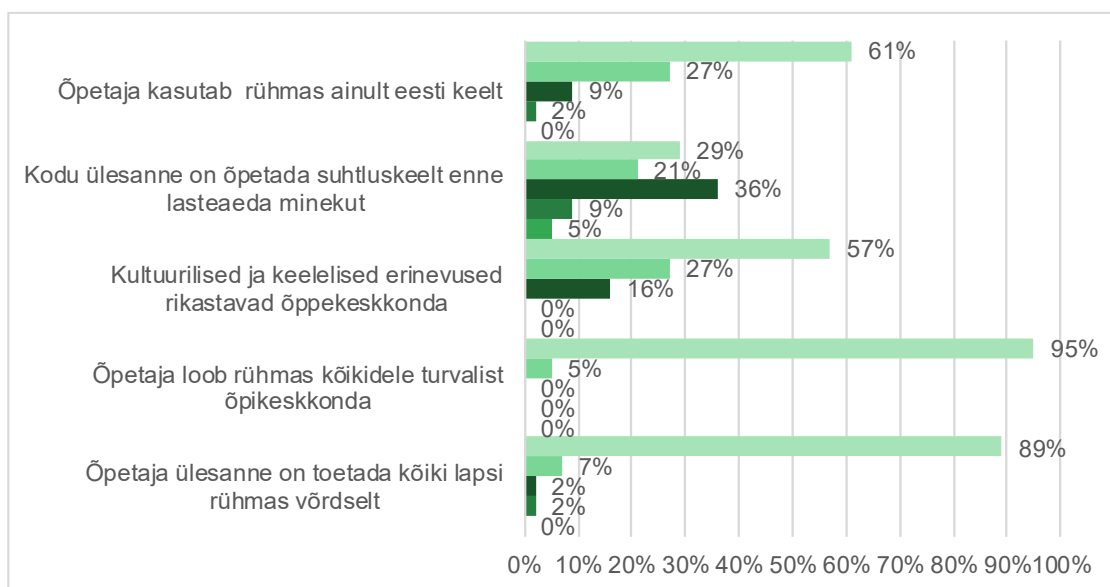
Vastajate seas nii sõimerühmas (1,5 – 3 aastased) ja 5 – 6 aastaste rühmas töötab 9 õpetajat. Seitse õpetajat töötab rühmas, kus on laste vanus 3 – 4 aastat, viis õpetajat 6 – 7 aastat. Liitrühmas (1,5 – 7 aastased) kuus õpetajat, tasandusrühmas üks ning 4 – 5 aastastega neli õpetajat. Muu vastusevariandi valikus oli välja toodud, 3 – 7 aastaste lastega töötab üks õpetaja, 4 – 6 aastastega üks õpetaja ning eesti keele õpetajana töötab üks õpetaja kus laste vanus 3 – 7.

Küsimusele, kus õpetajad vastasid, mitu eesti keelest erineva emakeelega lapsi nende rühmas käib, jaotuvad tulemused järgmiselt: kuni kolm last vastasid neli õpetajat, 3 – 5 lapse puhul kolm õpetajat, 5 – 10 eesti keelest erineva emakeelega lapsega töötavad 21 õpetajat ning rohkem kui 10 teise emakeelega last rühmas on 16 õpetajat. (Tabel 1)

3. UURIMISTULEMUSED JA ANALÜÜS

3.1. Õpetajate enesehinnang oma hoiakutele lapse keelelise arengu toetamisel.

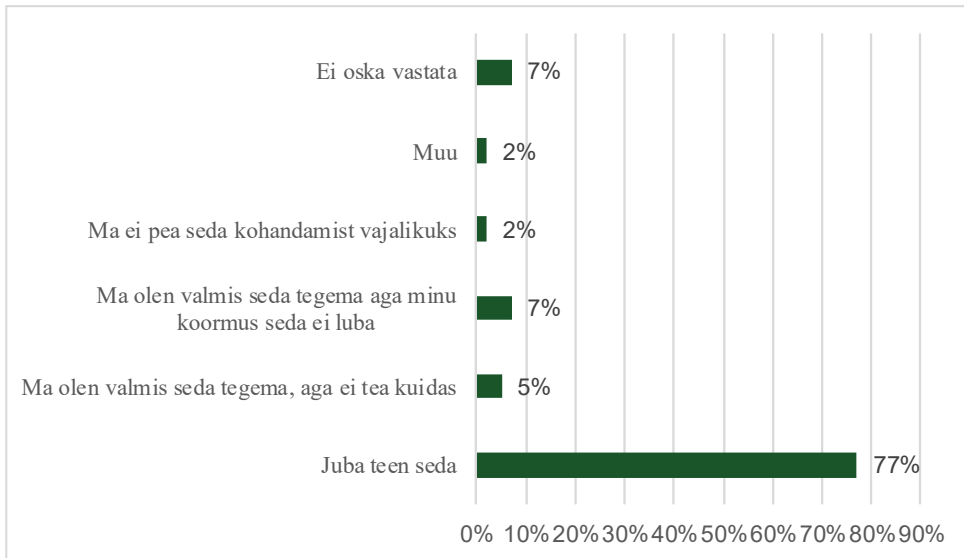
Õpetajad andsid hinnangu oma hoiakutele lapse keelelise arengu toetamise, kus vastajad märkisid *Likerti* skaalal, kus 1 on “ei nõustu üldse” ja 5 “olen täiesti nõus” Hinnati erinevaid väiteid. Väitega, õpetaja kasutab rühmas ainult eesti keelt, olid täiesti nõus 61% õpetajatest. Olen nõus, vastas 27%, pigem olen nõus 9% ja 2% ei nõustunud väitega. Kodu ülesanne on õpetada suhtluskeelt enne lasteaeda minekut. Selle väitega olid täiesti nõus 29% vastajatest. 21% olid nõus, pigem olen nõus 36% õpetajatest. Väitega ei nõustunud 9% ja ei nõustu üldse 5% vastanutest. 57% õpetajatest olid täiesti nõus, et kultuurilised ja keelelised erinevused rikastavad õppekeskkonda. Olen nõus, vastas 27%, pigem olen nõus 16%. Väitele, õpetaja loob rühmas kõikidele turvalist õpikeskkonda, vastas enamuse õpetajatest 95% olen täiesti nõus ning 5% olen nõus. Ülekaalukas arvamus oli ka väitele õpetaja ülesanne on toetada kõiki lapsi rühmas võrdselt. 89% vastanutest oli sellega täiesti nõus, olen nõus 7%, pigem olen nõus 2% ning 2% ei nõustunud, et lapsi rühmas oleks vaja võrdselt toetada. (Joonis 1)



Joonis 1. Õpetajate hinnang keelelise arengu toetamisel.

Õpetajad hindasid oma valmisolekut kohandada õpetamistegevust, et toetada eesti keelest erineva kodukeelega laste hakkama saamist. Tulemustest selgus, et 77% õpetajatest teeb juba seda. 5% on valmis seda tegema, aga nad ei tea kuidas seda teha, 7% vastanutest oleks valmisolek olemas, aga koormus seda ei luba. Küsimusele vastata ei osanud 7%, 2% ei pea kohandamist vajalikuks ning muu vastuse variandi alla vastas 2% kus vastati järgmiselt:

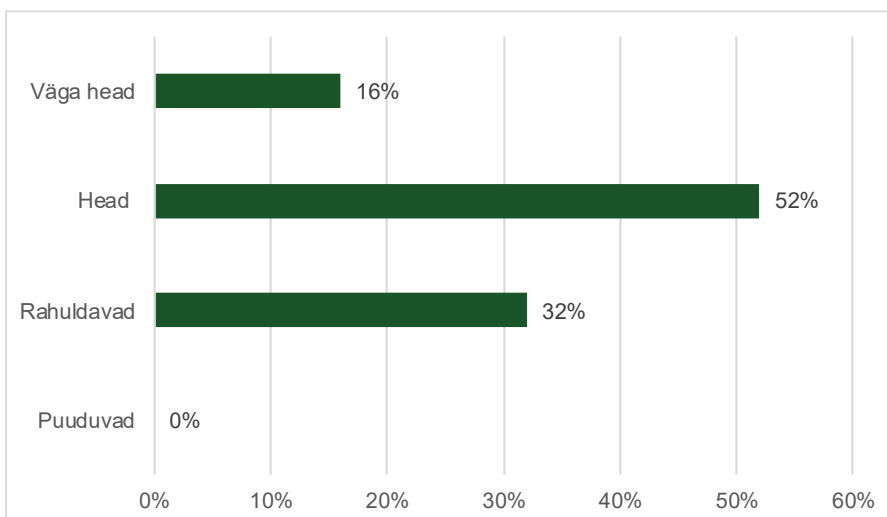
“olenevalt keelest, aga teistes keeltes ei ole ma kindlasti nii tugev, kui olen emakeeles (eesti keeles), seega ka kõige parema tahtmise juures ma ei saa pakkuda samaväärset õppetegevust, isegi kui kohandan seda”. (Joonis 2)



Joonis 2. Hinnang valmisolekule kohanduda.

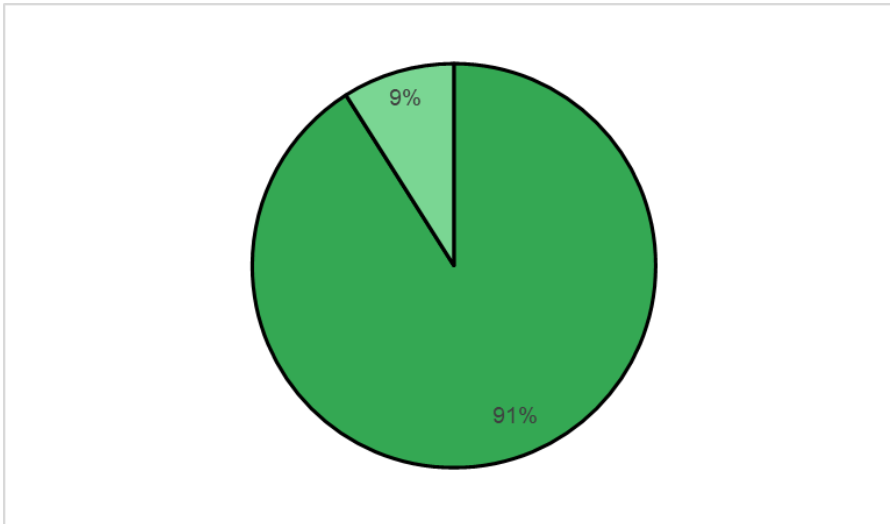
3.2. Õpetajate eneschinnang oma teadmistele muukeelse lapse keelise arengu toetamisel

Õpetajad hindasid oma teadmisi muukeelse lapse toetamisel heaks 52%. Rahuldavad teadmised on 32% vastajatest ning 16% arvavad, et nende teadmised on väga head, et toetada eesti keelest erineva emakeelega lapsi. (Joonis 3)



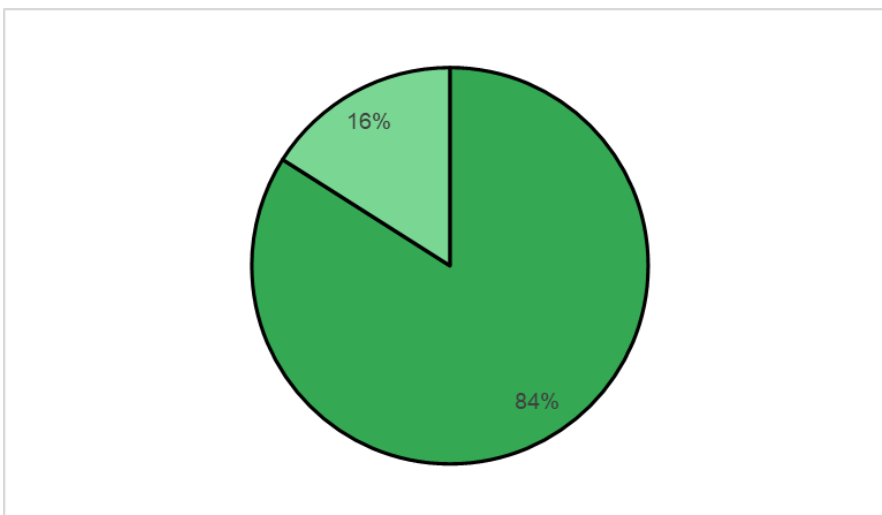
Joonis 3. Hinnang oma teadmistele muukeelse lapse toetamisel.

Järgmisel joonisel on välja toodud, kui suurel määral õpetajad omavad teadmisi varajase keeleõppe põhimõtetest. 91% õpetajatest on teadmised olemas ning 9% vastajatest teadmised puuduvad. (Joonis 4)



Joonis 4. Teadmised varajase keeleõppe põhimõtetest.

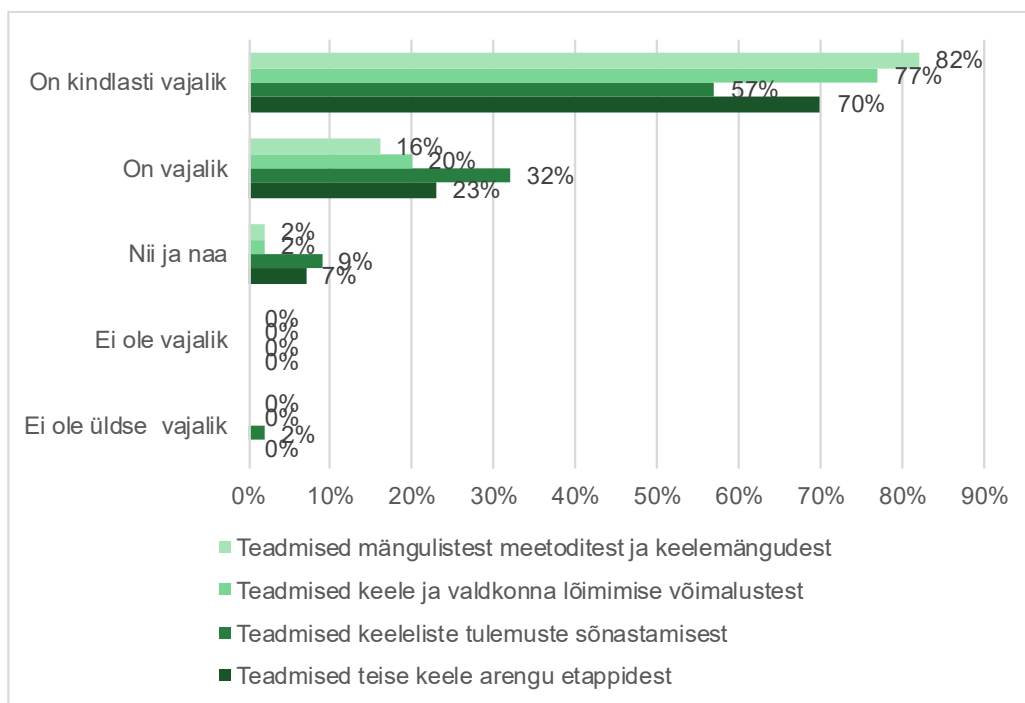
Teise keele arengu etappidest on teadmised olemas 84% õpetajatest ning 16% teadmised puuduvad. (Joonis 5)



Joonis 5. Teadmised teise keele arengu etappidest.

Järgmisel joonisel on õpetajad andnud hinnangu teadmiste vajalikkusest muukeelse lapse toetamisel. Hindamiseks kasutati *Likert* skaalat, kus 1 on "ei ole üldse vajalik" ja 5 on "on väga vajalik". Teadmised mängulistest meetoditest ja keelemängudest hinnati kindlasti vajalikuks 82% vastajatest, 16% on vajalik, nii ja naa vastas 2% õpetajatest. Teadmised keele

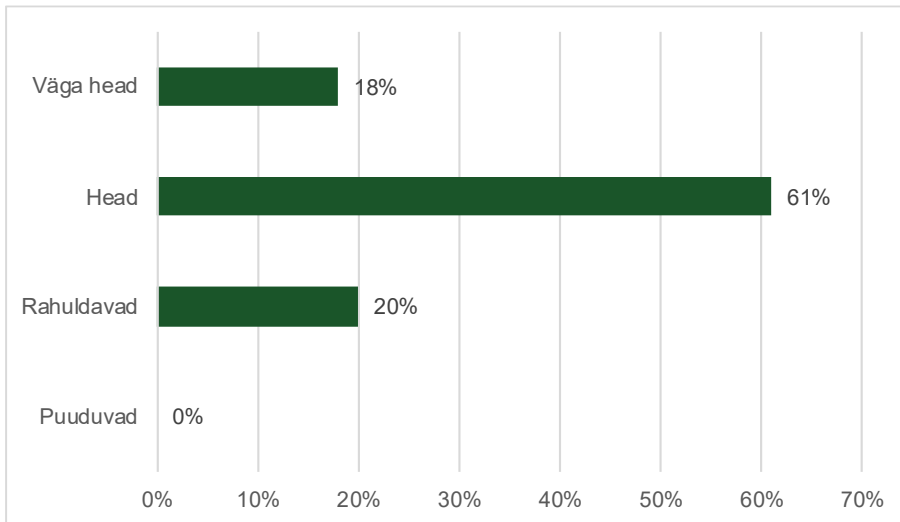
ja valdkonna lõimimise võimalustest peavad kindlasti väga vajalikuks 77% õpetajatest, on vajalikud 20% ning nii ja naa vastanuid oli 2%. 57% õpetajatest leidsid, et teadmised keeleliste tulemuste sõnastamisest, on kindlasti vajalikud. On vajalik, vastas 32%, nii ja naa puhul 9% ning 2% leidis, ei ole üldse vajalik. Vastajatest 70% leiavad, et teadmised teise keele arengu etappidest on väga vajalikud, 23% arvates vajalikud ning nii ja naa arvab 7%. (Joonis 6)



Joonis 6. Teadmiste vajalikkuse hinnang muukeelse lapse toetamisel.

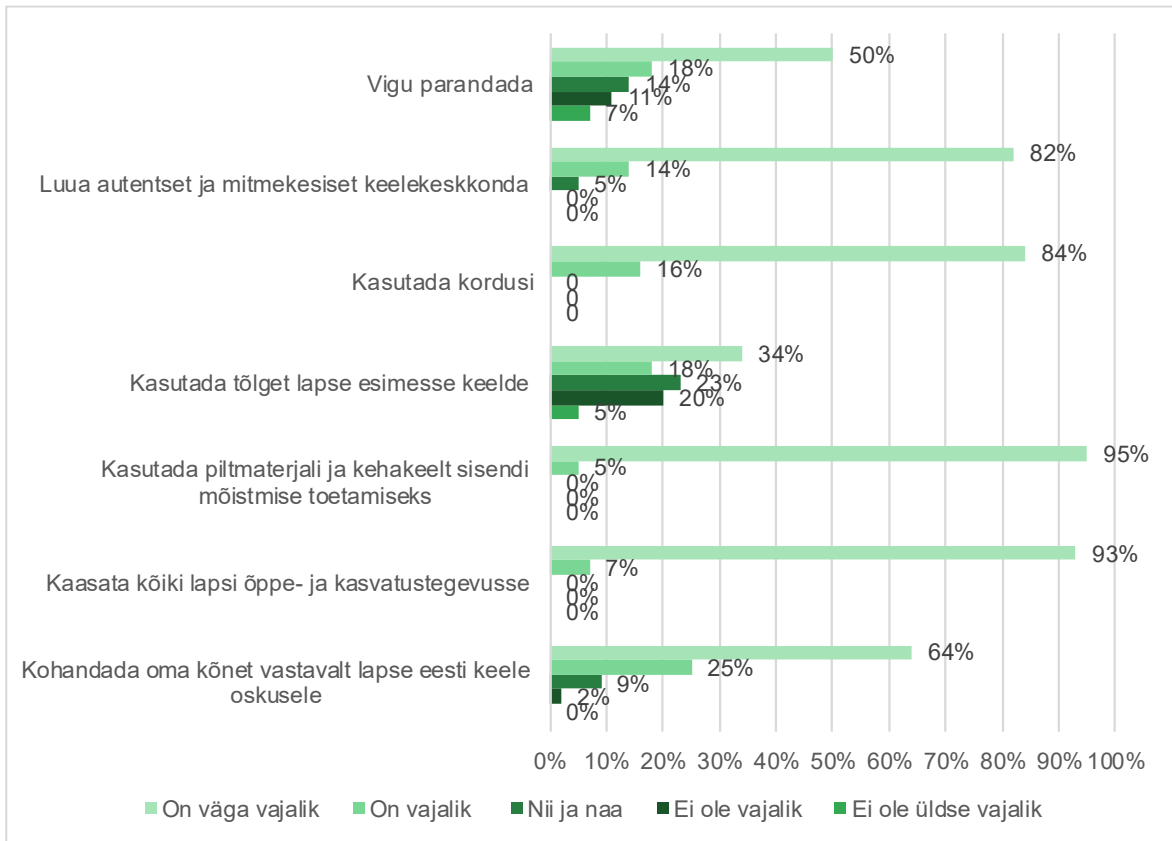
3.3. Õpetaja enesehinnang oma oskustele lapse keelelise arengu toetamisel

Oskustele muukeelse lapse toetamisel jagunesid enesehinnangud kolmeks sektoriks. Oma oskusi heaks peavad 61% õpetajatest, 20% vastanud arvavad, et nende oskused on rahuldavad ning 18% arvates, on teadmised väga head. (Joonis 7)



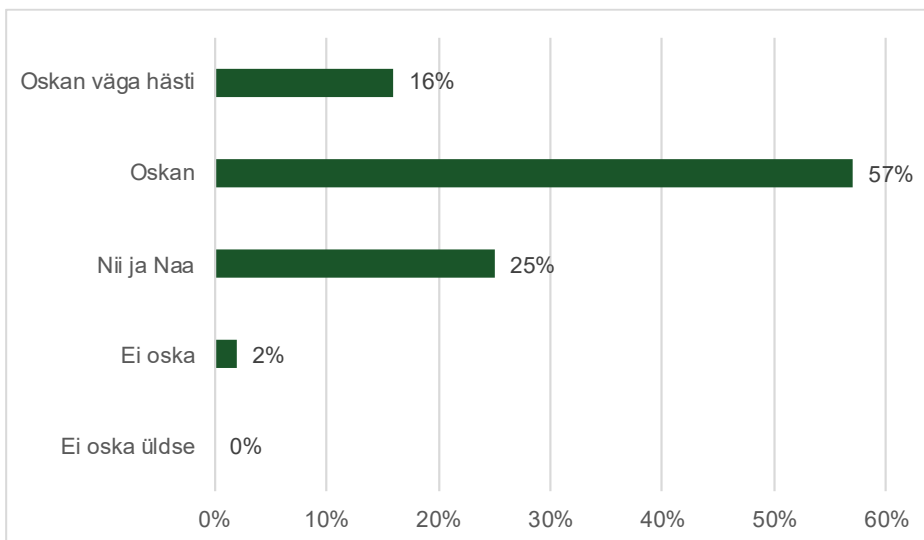
Joonis 7. Hinnang oskustele muukeelse lapse toetamisel.

Muukeelse lapse toetamise oskuste vajalikkust said vastajad ära märkida *Likerti* skaalal, kus 1 on “ei ole üldse vajalik” ja 5 on “on väga vajalik.” Vigu parandada on väga vajalik arvas 50% vastanutest, 18% on vajalik, 14% leiab, et nii ja naa. Vigu parandada ei ole vajalik, leiab 11% õpetajatest ning vigu ei ole üldse vaja parandada 7% vastajaid. Autentse ja mitmekesise keelekeskkonna loomisel on 82% vastajad arvanud, et see on väga vajalik, 14% on vajalik ning 5% vastas nii ja naa. Korduste kasutamist on väga vaja vastas 84% koolieelasteasutuse õpetajaid ja 16% meelest vajalik. Kasutada tõlget lapse esimesse emakeelde on väga vajalik vastas 34% õpetajatest, 18% leiab et on vajalik, nii ja naa 23%. Ei ole vajalik 20% ning 5% ei nõustu ning vastasid ei ole üldse vajalik. Sisendi mõistmise toetamiseks piltmaterjali ja kehakeele kasutamist jagunesid vastused kaheks. Enamik 95% vastajate arvates on see väga vajalik ning vaid 5% arvavad on vajalik. Nagu eelmise oskuse vajalikkust hinnati kõrgelt, on ka järgmise oskusega sama, kus 93% õpetajaid arvab, õppe- ja kasvatustöösse tuleb kaasata kõiki lapsi on väga vajalik ja 7% arvab on vajalik. Kohandada oma kõnet vastavalt lapse eesti keele oskusele, vastasid on väga vajalik 64% vastanutest. Selline kohandamine on vajalik 25% meelest. Nii ja naa arvas 9% ning 2% arvates pole see üldse vajalik. (Joonis 8)



Joonis 8. Hinnang oskuste vajalikkusest muukeelse lapse toetamisel.

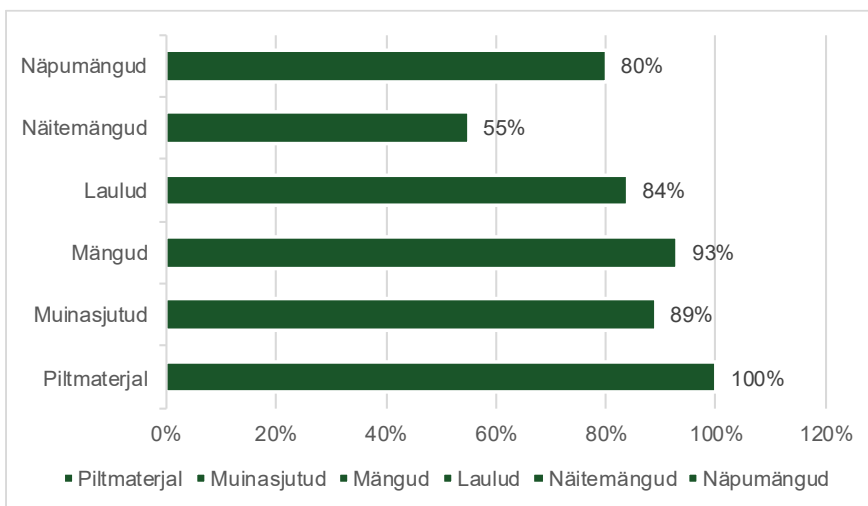
Oskuste õppe- ja kasvatustegevusi diferentseerida hindasid õpetajad end ning tulemuste põhjal oskab seda 57%, väga hästi oma oskusi hindas 16%. Diferentseerimise oskusele nii ja naa andis hinnangu 25% vastanutest ning 2% vastas, ei oska. (Joonis 9)



Joonis 9. Õpetajate hinnang diferentseerimisele.

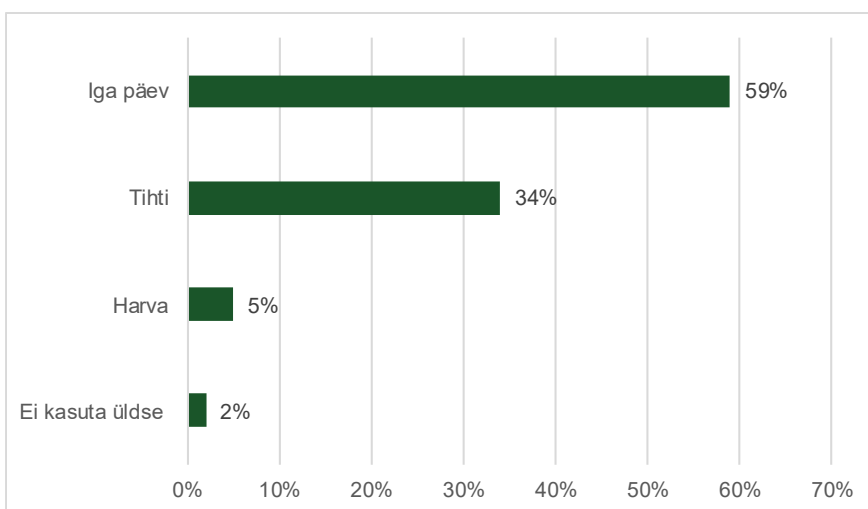
3.4. Õppemeetodite- ja vahendite kasutamine

Õpetajatel paluti märkida milliseid vahendeid/meetodeid õppetegevustes teise emakeelega laste keele arengu toetamisel kasutavad. valida sai mitu varianti. Piltmaterjale kasutavad õppetegevuses 100% vastanutest, muinasjutte 89% ja mängu 93%. Keele arengu toetamiseks kasutab laule 84% õpetajaid, näitemängudega rikastavad 55% ning 80% vastajaid märkis ära näpumängud. (Joonis 10)



Joonis 10. Vahendid/meetodid õppetegevustes keele arengu toetamisel.

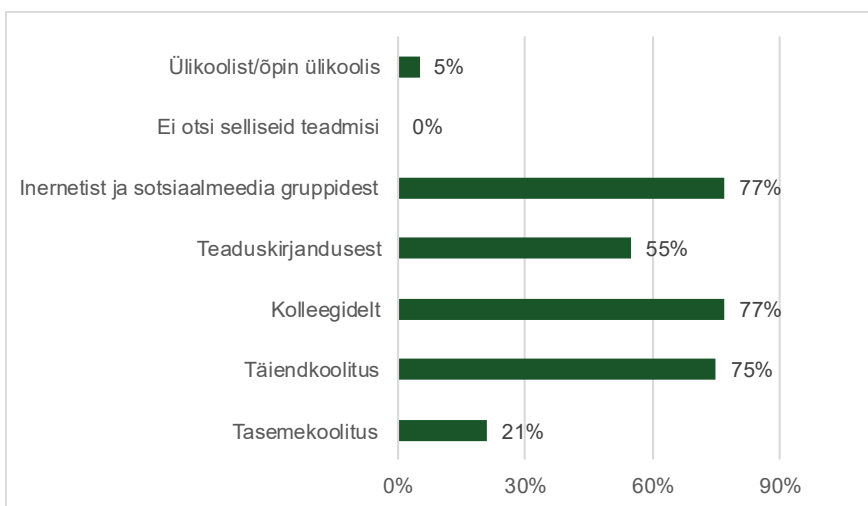
Muukeelse lapse toetamiseks õppetegevustes kasutab vahendeid/meetodeid iga päev 59% vastajaid. Tihti kasutab 34%. Neid kes harva kasutavad vastas 5% ning 2% ei kasuta üldse õppetegevustes vahendeid/meetodeid muukeelse lapse toetamiseks. (Joonis 11)



Joonis 11. Vahendite/meetodite kasutamise sagedus muukeelse lapse toetamiseks.

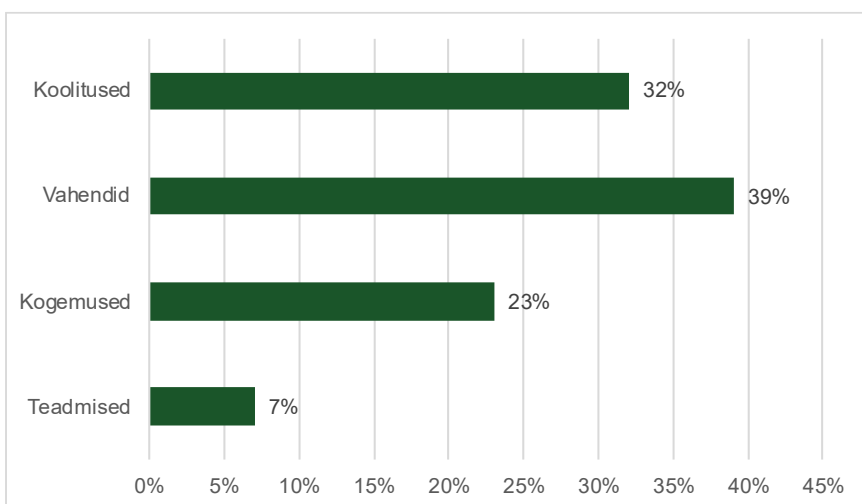
3.5. Õpetaja enesetäiendamine

Õpetajatel paluti ära märkida kuidas nad on omandanud teadmised ja oskused eesti keelest erineva kodukeelega laste toetamiseks. Kõige rohkem teadmisi ja oskusi on saanud kolleegidelt ning internetist ja sotsiaalmeediast kus vastajaid oli võrdselt 77%. Täiendkoolitused on abiks olnud 75% õpetajatest. 55% vastajaid on oma teadmised ja oskused omandanud teaduskirjandusest, 21% tasemekoolitusest ning vaid 5% ülikoolist või õpitakse ülikoolis. (Joonis 12)



Joonis 12. Teadmiste ja oskuste omandamine.

Õpetaja arvates teise emakeelega laste keele arengu toetamisel jääb puudu kõige rohkem vahenditest. Seda leidis 39% vastanutest. 32% vastas koolitused, 23% leiab et puudu jääb kogemustest ning 7% arvates teadmistest. (Joonis 13)



Joonis 13. Toetuse puudujäädid keele arengus.

ARUTELU

Uurimistöö eesmärgiks oli välja selgitada, millised on Jõhvi valla lasteaiaõpetajate hinnangul nende teadmised, oskused ja hoiakud, et toetada eesti keelest erineva kodukeelega lapse eesti keele arengut. Eesmärgi saavutamiseks püstitati kaks uurimisküsimust. Vastuste saamiseks viidi läbi ankeetküsitlus koolieelse lasteasutuse rühmaõpetajatega.

Esimene uurimisküsimus soovis teada õpetajate hinnangut erinevate väidete osas. Uurimistulemuste põhjal selgus, et õpetajad nõustusid sellega, õpetaja on rühmas kõikidele turvalise õpikeskkonna looja. Õpetajad toetavad kõiki lapsi rühmas võrdselt ning suhtlemiseks kasutatakse eesti keelt. “Kõikidele Eestisse elama asuvatele lastele tuleb pakkuda kvaliteetset haridust ja tagada võrdne kohtlemine, õigus õppida kohalikku keelt ning säilitada oma kodukeel ja saada osa oma kultuurist” (Haridus- ja Teadusministeerium, 2022). Tagasihoidlikumaks jäädigi väite osas, kus kodune ülesanne on õpetada suhtluskeelt enne lasteaeda minekut. Seal varieerusid tulemused kõige rohkem.

Uurimistulemuste põhjal selgus, et õpetajate teadmised on head muukeelse lapse toetamise osas ning on oma õpetamistegevusi kohendanud juba selliselt, et oleks tagatud eesti keelest erineva kodukeelega laste hakkamasaamine rühmas. Õpetaja tase 6 eeldab põhjalikke teadmisi oma ainevaldkonnas ning pedagoogikas. (SA Kutsekoda, 2024). Lapsed omandavad keelt loomulikult teel läbi suhtluse ja mänguliste tegevuste, seega on oluline, et eesti keele kui teise keele õpetamine lasteaias lähtuks just lapseale omastest keeleomandamise põhimõtetest. (Aleksandridi jt, 2006). Samuti ollakse teadlikud varajase keeleõppe põhimõtetest ja teise keele arengu etappidest.

Õpetajad peavad teadmisi mängulistest meetoditest ja keelemängudest väga vajalikuks. Eesti keele kui teise keele õpetamisel on oluline pakkuda lastele võimalusi osaleda huvitavates ja mängulistes tegevustes, mis toetavad keele omandamist loomulikult viisil (Aleksandridi jt, 2006; Ruutmets & Saluveer, lk 308).

Samuti on vajalikud ja tähtsad teadmised keele ja valdkonna lõimimise võimalustest ning teise keele arengu etappidest.

Samuti selgus uurimistulemustest, et õpetajad peavad oma oskusi eesti keelest erineva emakeelega lapse toetamisel heaks. Õpetaja loob õppijakeskse ja toetava õpikeskkonna, rakendades sobivaid õpetamismeetodeid- ja strateegiaid (SA Kutsekoda, 2024).

Selgub, et õpetajad peavad väga olulisteks oskusteks piltmaterjalide kasutamist ja kehakeele sisendi mõistmise toetamist. Kõikide laste kaasamine õppe- ja kasvatustöösse on väga vajalik. Autentse ja mitmekesise keelekeskkonna loomine, kõne kohandamine vastavalt lapse eesti keele oskusele on väga vajalik. Laps omandab keelt mitmekülgses eestikeelses keskkonnas, näiteks erinevate asutuste külastused (teater ja õppekäigud, teiste lasteaedadega koostöös ühisüritustel osalemine ja korraldamine). (Lunjova & Maiberg, 2012). Teise keele õppimine on edukas õpitava keele keskkonnas (Ruutmets & Saluveer, 2008). Samuti korduste kasutamine on õpetajad pidanud väga vajalikuks. Õpetaja kasutab õigeks keelekasutuseks kordusi ja rõhutades veaohtrikke keelendeid loomulikus ja selges kõnes. (Kärtner. jt, 2005)

Tõlkimise kasutamist lapse esimesse keelde arvamused jagunesid kõige rohkem erinevalt. Pooled vastanud õpetajatest hindasid vigade parandamist väga vajalikuks. Õpetaja ei paranda lapse vigu otseselt, vaid kordab vale fraasi või lauset õigena. (Lunjova & Maiberg, 2012; Tuul jt., 2011). Vigade märkamisel ei rõhutata neid ega katkestata last, et hakata vigu parandama (Lunjova & Maiberg, 2012, Keeleait veebileht, 2018)

Õppe- ja kasvatustegevusi oskavad õpetajad diferentseerida. Õpetaja oskab diferentseerida õpet vastavalt õppija individuaalsetele vajadustele ning kasutada kaasaegseid tehnoloogiaid õppetöös. (SA Kutsekoda, 2024)

Uurimistulemuste põhjal selgus, et piltmaterjalide kasutamine on kõige levinum vahend, mida kasutatakse õppetegevustes teise emakeelega laste keele arengu toetamisel. samuti muinasjutud, mängud, laulud ja näpumängud on populaarsed. Näitemänge kasutamine on võrreldes teistega vähemuses.

Samuti selgus uurimistulemustest, et vahendite/meetodite sagedus õppetegevustes muukeelsete laste toetamisel igapäevaselt on üsna kõrge. samuti kasutab märkimisväärselt suur arv õpetajaid. Madalama kasutamise määraga vahendite/meetodite puhul võib olla mitmeid põhjuseid, näiteks vahendite puudumine ja kättesaadavus, vähesed teadmised ja oskused või ajaline ressurss. Sellest võib järeldada, et vahendite/meetodite kasutamine õppetegevuses on aktiivselt kasutuses pea igapäevaselt.

Selgus, et õpetajad on oma teadmised ja oskused eesti keelest erineva kodukeelega laste toetamiseks omandanud pigem internetist ja sotsiaalmeediast, kolleegidelt ja täiendkoolitustelt. Väga madal protsent õpetajaid on oskused omandanud ülikoolist.

Tulemustest selgub, et õpetajatel jääb puudu kõige rohkem vahenditest, et oleks võimalik teise emakeelega last paremini toetada. Koolituste vajadus on ka märkimisväärselt suur ning puudu jääb ka kogemusi ja teadmisi.

KOKKUVÕTE

Muukeelsete laste eesti keele arengut mõjutavad mitmed olulised tegurid. Üheks keskseks aspektiks on õpetaja pädevus - tema teadmised, oskused ja hoiakud keele õpetamisel. Õpetaja roll ei piirdu üksnes keele edasiandmisega, vaid hõlmab ka lapse motiveerimist ning huvi säilitamist eesti keele õppimise vastu. Selleks on oluline, et õpetaja kasutaks mitmekesiseid ja laste arengule vastavaid metoodikaid, mis muudavad keeleõppe mänguliseks ja kaasavaks.

Uurimistöö eesmärk oli välja selgitada, millised on Jõhvi valla lasteaiaõpetajate hinnangul nende teadmised, oskused ja hoiakud muukeelsete laste eesti keele arengu toetamisel. Teema aktuaalsust suurendab üleminek eestikeelsele õppele, mis algab juba alushariduse tasandil. Seetõttu on oluline mõista õpetajate pädevusi ning suhtumist, et vajadusel pakkuda neile sihipärast tuge ja täiendusõpet, mis aitaks tagada muukeelsete laste sujuvama lõimumise eestikeelsesse haridussüsteemi.

Andmete kogumiseks kasutati kvantitatiivset uurimismeetodit, milleks oli ankeetküsitlus, mis koostati *Google Forms* abil. Ankeet saadeti valimisse valitud lasteaedade õppejuhtidele e- kirjaga ning nemad edastasid rühmaõpetajatele läbi ELIIS keskkonna ja sisemeili. Valimisse olid kaasatud kõik Jõhvi Lasteaedade rühmaõpetajad.

Uurimistulemuste põhjal võib teha järgnevad järeldused:

- Selgus, et Jõhvi Lasteaedade õpetajatel on olemas teadmised, kuidas toetada muukeelseid lapsi rühmas ja kasutavad neid igapäevaselt;
- keeleõpet tõhustavate vahendite/meetodite kasutamine õppetegevuses on aktiivselt kasutuses pea igapäevaselt;
- kuigi õpetajad hindasid oma teadmiseid ja oskuseid kõrgelt, tunnevad nad siiski koolituste ja lisamaterjalide vajadust.

Ettepanekuna pakub autor välja koolituste võimaluse õpetajatele, tihedamad arenguestlused õpetajatega, kus õpetaja saab olla aus ja oma kitsaskohtadest rääkida. Juhtkond peaks keeleõpet rohkem monitoorima, eesmärgiga pakkuda tuge õpetajatele, kes seda vajavad. Korraldada koosviibimisi, mille eesmärgiks on kogemuste jagamine rühmade ja lasteaedade vahel.

KASUTATUD ALLIKAD

Aleksandridi, L., Haukka, E., Jürimäe, M., Maiberg, L., Merila, M., Rikker, M., & Õun. T. (2006). *Eesti keel varakult selgeks- mängides, lauldes ja suheldes!*

https://www.integratsioon.ee/sites/default/files/43_48.pdf

Alusharidus: Lapsed ja lasteaiad. (2024).

<https://www.haridussilm.ee/ee/tasemeharidus/oppetasemed/alusharidus/lapsed-ja-lasteaiad> Viimati vaadatud 11.11.2024

Argus, R. (2024). Nurm, K. (Toim). *Mitmekeelne laps*. Kogemused ja nõuanded. (lk 48-49). Tallinn. Kirjastus Varrak

Argus, R., Rütmaa, T., Verschik, A. (2021). *Mitmekeelsus, esimese ja teise keele omandamine*. Peamistest teooriatest, uuringutulemustest ja õpetamismeetoditest. Tartu: Haridus- ja Teadusministeerium/Tallinna

Ülikool. https://www.hm.ee/sites/default/files/documents/2022-10/mitmekeelsus-esimese-ja-teise-keele-omandamine-kirjandusulevaade_0.pdf Viimati vaadatud 01.02.2025

Argus, R., Rütmaa, T., Verschik, A. (2021). *Mitmekeelsus, keeleomandamine ja õpetamine*. Kirjanduse lühiülevaade. https://harno.ee/sites/default/files/documents/2022-03/Keele%20omandamine.%20%C3%9Clevaade%20%C3%B5petajatele.pdf?utm_source=chatgpt.com Viimati vaadatud 01.02.2025

Baker. C. (2005). *Kakskeelne laps: kakskeelsuse käsiraamat lapsevanematele ja õpetajatele*. El Paradiso.

Clarke, P. (2009). Supporting Children Learning English as a Second Language in the Early Years (birth to six years).

https://www.monavalekindergarten.com.au/uploads/supporting_children_english_2nd_language.pdf Viimati vaadatud 18.04.2025

Golubeva, A. (2024). *Anna Golubeva: kellelegi ei meeldi, kui laps tuleb koolist kahega koju*. ERR veebileht <https://www.err.ee/1609528129/anna-golubeva-kellelegi-ei-meeldi-kui-laps-tuleb-koolist-kahega-koju> Viimati vaadatud 01.02.2025

Hallap, M. (2008). Eesti keel teise keelena. Rmt Kikas, E. (Toim). *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas*. (lk 193-198). Tartu Ülikooli Kirjastus.

Haridus- ja Teadusministeerium. (2022). *Eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava 2022-2030 seletuskiri*.

<https://www.hm.ee/sites/default/files/documents/2024-02/Lisa%20Eestikeelsele%20%C3%B5ppele%20%C3%BCleminiku%20tegevuskava%202022%2030%20seletuskiri.pdf> Viimati vaadatud 11.11.2024

Haridus- ja Teadusministeerium. (2024). Minister Kristina Kallas: koolirahu vajavad kõik, eriti eesti õppekeelele üle läinud lapsed.

<https://hm.ee/uudised/minister-kristina-kallas-koolirahu-vajavad-koik-eriti-eesti-oppekeelele-ule-lainud-lapsed> Viimati vaadatud 01.02.2024

Holophrase stage from class: Developmental Psychology. (2025).

https://library.fiveable.me/key-terms/developmental-psychology/holophrase-stage?utm_source Viimati vaadatud 10.02.2025

Junolainen, T. (2024). *Muukeelse lapse toetamine eesti keele kui teise keele omandamisel Paide lasteaedade näitel*. Bakalaureusetöö. Narva

<https://dspace.ut.ee/server/api/core/bitstreams/1a6d7ac7-9e84-4294-b80a-c365f277b27c/content> Viimati vaadatud 27.11.2024

Jürgental, V. (2016). *Jutulõnga meetodi rakendamisest keelekümbluslasteaias*.

Bakalaureusetöö. Narva <https://dspace.ut.ee/server/api/core/bitstreams/7a23d374-e0ea-484c-a97f-1cf05318730c/content> Viimati vaadatud 01.02.2025

Kaminskas, P. (2024). Miks lapsele ettelugemine on midagi olulisemat kui lihtsalt tore traditsioon?

<https://blogi.harno.ee/miks-lapsele-ettelugemine-on-midagi-olulisemat-kui-lihtsalt-tore-traditsioon/> Viimati vaadatud 19.12.2024

Karjat, G. (2017). *Õpetajate arvamused kakskeelsete laste lugemisvalmiduse toetamisest Viljandi lasteaedades*. Bakalaureusetöö. Tartu

<https://dspace.ut.ee/server/api/core/bitstreams/33129cc8-76e1-47db-8ef7-8a08ede61a71/content> Viimati vaadatud 05.01.2024

Keeleait. (2018). *Võõrkeele õpetamine lapsele*. <https://www.keeleait.ee/voorkeele-opetamine-lapsele/> Viimati vaadatud 06.04.2025

Kingisepp, L., Kärtner, P. (2015). *Mängime ja keel saab selgeks!* Keeleõppemängude kogumik (lk 6). Tallinn: Kirjastus Iduleht.

Kärtner, P., Tuuling, L., Maiberg, L., Rikker, M., Voltein, E. (2005). *Võõrkeeleõppe meetodid, mängud ja harjutused*. Narva. OÜ Sata.

Lambakahar, I. (2015). *Kakskeelsete laste vanemate hoiakud ja arvamused kõne arengu kohta lasteaia keelekümbelrühmas*. Bakalaureusetöö. Narva <https://dspace.ut.ee/server/api/core/bitstreams/658383ce-7ed8-479f-b09b-8cf006e481f8/content> 02.12.2024

Lunjova, N., Maiberg, L. (2012). *Mitmekultuuriline lasteaed*. Järva, I (koost). *Meie mitmekultuuriline lasteaed* (lk 10-16) Tartu: AS Atlex

Muu kodukeelega laps eesti koolis. (2022). <https://www.hm.ee/muu-kodukeelega-laps-eesti-koolis> Viimati vaadatud 12.09.2024

Paradis, J., Genesee, F., & Crago, M. B. (2021). *Dual language development & disorders: a handbook on bilingualism and second language learning*/ by Johanne Paradis, Frd Genesee and Martha B. Crago. (Third edition). Paul H. Brookes Publishing Co.

Rammulüüs, N. (2014). *Abimaterjal 3.-4. aastaste kakskeelsete laste kõne arendamiseks TPR- meetodil põhinevate võtete abil*. Bakalaureusetöö. Tartu <https://dspace.ut.ee/server/api/core/bitstreams/a1fc6788-7b34-4bc0-8921-59f38c83c97d/content> Viimati vaadatud 08.02.2024

Rannut, Ü. (2003). *Muukeelsete õpilaste integreerimine eesti koolis*. Õpik kõrgkoolile ning muukeelsete õpilastega töötavatele aine- ja klassiõpetajatele. Tallinn: TPÜ Kirjastus

Ruutmets, K., Saluveer, E. (2008). *Võõrkeel*. Rmt Kikas, E. (Toim). *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas* (lk 308). Tartu Ülikooli Kirjastus

SA Kutsekoda. (2024). Kutsestandardid: Õpetaja, tase 6.

<https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/vaata/11334368> Viimati vaadatud
13.02.2025

Stages of Developmnet. (a.i). <https://senecalearning.com/en-GB/revision-notes/a-level/english-language/aqa/2-1-8-stages-of-development#the-stages-of-development>
Viimati vaadatud 10.02.2025

Tuul, M., Kirbits, K.& Kinkar, V. (2011). Meie mitmekultuuriline lasteaed. Abiks õpetajale ja kolmandate riikide kodanike ja lasteasutuse õppekeelest erineva koduse keelega laste õpetamisel.

https://integratsioon.ee/sites/default/files/242_Meie_mitmekultuuriline_lasteaed_2011.PDF
Viimati vaadatud 01.02.2025

Tuulik, M., Muldma, M. (2008). Uusimmigrantide laste integreerumine Eesti kooli. Muldma, M., Vikat, M (koost). Mitmekultuuriline õpikeskkond- probleem või väärtus? (lk 92). Tallinn: Tallinna Ülikooli kirjastus.

Tuuling, L. (2012). Mitmekultuurilisuse mõiste ja olemus. Järva. I (koost). *Meie mitmekultuuriline lasteaed* (lk 7). Tartu: AS Atlex.

Van Someren, M. (2024). *Mitmekeelne laps*. Kogemused ja nõuanded. Nurm, K. (toim). Tallinn. Kirjastus Varrak.

Varep, A. (2020). *Muukeelse lapse eesti keele kui teise keele arengu hindamisest*. Bakalaureusetöö. Tartu

https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/69360/varep_alen_ba.pdf?sequence=1&isAllowed=y Viimati vaadatud 18.11.2024

Veisson, M. (2017). Lapse areng ja õppimine. Rmt Nugin, K. & Õun, T. (Koost). *Õppe- ja kasvatustegevus lasteaias* (lk 35-36). Atlex.

Veisson, M., Veispak, A. (2005). Lapse arengu- ning õppimisteooriad. Rmt Kivi, L. & Sarapuu, H. (Koost). *Laps ja lasteaed. Lasteaiaõpetaja käsiraamat* (lk 40-41). AS Atlex.

LISAD

Lisa 1. Valimi iseloomustus

Tabel 1. Valimi üldandmed

	Sagedus	Protsent
	(n=44)	%
Vanus		
kuni 25 aastat	4	9%
26 – 35 aastat	11	25%
36 – 45 aastat	7	16%
46 – 55 aastat	14	32%
56 või vanem	8	18%
Haridus		
keskharidus	3	7%
keskeriharidus	7	16%
erialane bakalaureusekraad	18	41%
muu bakalaureusekraad	6	14%
erialane magistrikraad	5	11%
muu magistrikraad	1	2%
erialane haridus on omandamisel	4	9%

Tööstaaž õpetajana		
kuni 1 aasta	2	5%
1 – 5 aastat	9	20%
5 – 10 aastat	5	11%
10 – 15 aastat	10	23%
15 – 20 aastat	7	16%
20 – 25 aastat	3	7%
25 – 30 aastat	0	0%
30 ja enam aastat	8	18%
Laste vanus		
sõimerühm	9	21%
3 – 4 aastased	8	18%
4 – 5 aastased	6	13%
5 – 6 aastased	9	21%
6 – 7 aastased	5	11%
1,5 – 7 aastased	7	16%
Muu emakeelega laste arv		
mitte ühtegi	0	0%
kuni 3 last	4	9%
3 – 5 last	3	7%
5 – 10 last	21	48%

Lisa 2. Ankeet lasteaiaõpetajatele

Tere lugupeetud Jõhvi Lasteaiad õpetajad!

Olen Kersti Arju, Tartu Ülikooli Sotsiaalteaduste valdkonna Narva Kolledži õppekava "Koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas" üliõpilane. Minu bakalaureusetöö eesmärk on välja selgitada, kuidas Jõhvi valla lasteaedade õpetajad hindavad oma teadmisi, oskusi ja hoiakuid eesti keelest erineva kodukeelega lapse keelelise arengu toetamisel.

Head õpetajad, palun Teil osaleda ankeetküsitluses. Vastamine on anonüümne ning vastuseid kasutatakse vaid uuringu tulemustes kokkuvõtlikult.

Küsimustiku täitmine võtab aega umbes 5 – 10 minutit. Vastused palun saata hiljemalt

23.03.2025

Aitäh panustatud aja eest!

Küsimustik

Üldandmed

1. Teie vanus

- a) kuni 25 aastat
- b) 26 – 35 aastat
- c) 36 – 45 aastat
- d) 46 – 55 aastat
- e) 56 või vanem

2. Milline on Teie haridustase?

- a) keskharidus
- b) keskeriharidus
- c) erialane bakalaureusekraad
- d) muu bakalaureusekraad
- e) erialane magistrikraad
- f) muu magistrikraad

g) erialane haridus on omandamisel

3. Teie tööstaaž lasteaiaõpetajana

- a) kuni 5 aastat
- b) 5 – 10 aastat
- c) 10 – 15 aastat
- d) 15 – 20 aastat
- e) 20 – 25 aastat
- f) 25 – 30 aastat
- g) 30 ja enam

4. Millises vanuses lastega hetkel töötate?

Palun täpsustage sobitus-, tasandus- ja pererühma puhul laste vanust vastusevariandi valikus “muu”.

- a) sõimerühm 1,5- 3 aastased
- b) 3 – 4-aastastega
- c) 4 – 5-aastastega
- d) 5 – 6-aastastega
- e) 6 – 7 aastased
- f) liitrühm (1,5 – 7-aastased)
- g) sobitusrühm
- h) tasandusrühm
- i) pererühm

6. Mitu eesti keelest erineva emakeelega last on Teie rühmas?

- a) mitte ühtegi
- b) kuni 3 last
- c) 3 – 5 last
- d) 5 – 10 last
- e) rohkem kui 10 last

Hoiakud:

Palun hinnake järgmised väited skaalal 1 kuni 5, kus 1 on “ei nõustu üldse” ja 5 on “olen täiesti nõus”.

- a. Õpetaja ülesanne on toetada kõiki lapsi rühmas võrdselt
- b. Õpetaja loob rühmas kõigile turvalist õppekeskkonda
- c. Kultuurilised ja keelelised erinevused rikastavad õppekeskkonda
- d. Kodu ülesanne on õpetada lastele suhtluskeelt enne lasteaia minekut
- e. Õpetaja kasutab rühmas ainult eesti keelt

Kuidas hindate oma valmisolekut kohandada oma õpetamistegevust selleks, et toetada eesti keelest erineva kodukeelega laste hakkama saamist?

- a. Ma ei pea seda kohandamist vajalikuks
- b. Ma olen valmis seda tegema, aga ei tea kuidas
- c. Ma olen valmis seda tegema, aga minu koormus seda ei luba
- d. Juba teen seda
- e. Ei oska vastata

Teadmised:

Kuidas hindate oma teadmisi muukeelse lapse toetamisel?

- a) puuduvad
- b) rahuldavad
- c) head
- d) väga head

Omate teadmisi varajase keeleõppe põhimõtetest?

Jah

Ei

Olete teadlik teise keele arengu etappidest?

Jah

Ei

Palun hinnake järgmiste teadmiste vajalikust muukeelse lapse toetamisel skaalal 1 kuni 5, kus 1 on “ei ole üldse vajalik” ja 5 on “on väga vajalik”.

Teadmised teise keele arengu etappidest

Teadmised keeleliste tulemuste sõnastamisest

Teadmised keele ja valdkonna lõimimise võimalustest

Teadmised mängulistest meetoditest ja keelemängudest

Oskused:

Kuidas hindate oma oskusi muukeelse lapse toetamisel?

- e) puuduvad
- f) rahuldavad
- g) head
- h) väga head

Palun hinnake järgmiste oskuste vajalikust muukeelse lapse toetamisel skaalal 1 kuni 5, kus 1 on “ei ole üldse vajalik” ja 5 on “on väga vajalik”.

Kohandada oma kõnet vastavalt lapse eesti keele oskusele

Kaasata kõiki lapsi õppe- ja kasvatustegevusse

Kasutada piltmaterjali ja kehakeelt sisendi mõistmise toetamiseks

Lapse toetamisel tõlgin täielikult

Ümbritseva keskkonna kasutamine

Autentse ja mitmekesise keelekeskkonna loomine

Õpetaja kasutab kordusi

Õpetaja parandab vigu

Palun hinnake oma oskust õppe- ja kasvatustegevusi diferentseerida skaalal 1 kuni 5, kus 1 on “ei oska üldse” ja 5 on “oskan väga hästi”.

Õppemeetodite ja -vahendite kasutamine:

Milliseid vahendeid /meetodeid õppetegevustes kasutate teise emakeelega laste keelearengu toetamisel?

- a) piltmaterjal
- b) muinasjutu
- c) mängus
- d) laulud
- e) näitemängud
- f) näpumängud

Kui sageli kasutate õppetegevustes vahendeid /meetodeid muukeelse lapse toetamiseks?

- a) ei kasuta üldse
- b) harva

- c) tihti
- d) iga päev

Õpetaja enesetäiendamine:

Kuidas olete omandanud teadmised ja oskused eesti keelest erineva kodukeelega laste toetamiseks?

- a. tasemekoolitus
- b. täienduskoolitus
- c. kolleegidelt
- d. teaduskirjandusest
- e. Internetist ja sotsiaalmeedia gruppidest
- f. ei otsi selliseid teadmisi

Millest jääb puudu, et paremini toetada teise emakeelega laste keele arengut?

- a) teadmised
- b) kogemused
- c) vahendid
- d) koolitused